

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเลี้ยงไส้เดือนดินในเขตพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการบรรยายประกอบตาราง ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

ตอนที่ 2 สภาพการเลี้ยงไส้เดือนดิน การใช้ประโยชน์จากปุ๋ยมูลไส้เดือนดิน และน้ำหมักมูลไส้เดือนดินของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเลี้ยงไส้เดือนดิน

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเลี้ยงไส้เดือนดิน

4.1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคม ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไส้เดือนดินในเขตพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงที่เข้าร่วมโครงการเป็นการศึกษาเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สมาชิกในครัวเรือน แรงงานในครัวเรือน รายได้ภาคการเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตร รายได้รวม ขนาดพื้นที่กรรมสิทธิ์ของตนเอง ขนาดที่ดินที่ใช้ทำการเกษตร ขนาดที่ดินเช่าสำหรับทำการเกษตร ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด สถานภาพทางสังคม และกิจกรรมการเกษตรที่ทำในครัวเรือน แสดงผลตามตารางที่ 4.1 มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.1 ลักษณะพื้นฐานบางประการทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

N = 120

พื้นฐานทางสังคม และปัจจัยสิ่งแวดล้อม		จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ			
	ชาย	70	58.3
	หญิง	50	41.7
2. อายุ			
	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี	10	8.3
	31 - 40 ปี	36	30.0
	41 - 50 ปี	6	5.0
	51 - 60 ปี	62	51.7
	มากกว่า 60 ปี	6	5.0
ต่ำสุด 23 ปี	สูงสุด 65 ปี		
เฉลี่ย 50.83 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.873		
3. การศึกษาสูงสุด			
	ต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4	33	27.5
	ประถมศึกษาปีที่ 4 หรือเทียบเท่า	23	19.2
	ประถมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า	34	28.3
	มัธยมศึกษา	30	25.0

ตารางที่ 4.1 ลักษณะพื้นฐานบางประการทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร (ต่อ)

N = 120

พื้นฐานทางสังคม และปัจจัยสิ่งแวดล้อม		จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. สมาชิกในครัวเรือน			
	1 - 3 คน	79	65.8
	4 - 6 คน	21	17.5
	6 คนขึ้นไป	20	16.7
ต่ำสุด 1 คน	สูงสุด 9 คน		
เฉลี่ย 3.36 คน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.974		
5. แรงงานในครัวเรือน			
	1 - 3 คน	112	93.3
	4 - 6 คน	8	6.7
ต่ำสุด 1 คน	สูงสุด 6 คน		
เฉลี่ย 2.20 คน	คนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.748		
6. รายได้ภาคการเกษตร (บาท/ปี)			
	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 50,000	42	35.0
	50,001 - 100,000	53	44.2
	100,001 - 150,000	12	10.0
	150,001 - 200,000	5	4.2
	200,001 บาท - 250,000	8	6.7
ต่ำสุด 10,000 บาท/ปี	สูงสุด 250,000 บาท/ปี		
เฉลี่ย 77,916.99 บาท/ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 53,098.272		

ตารางที่ 4.1 ลักษณะพื้นฐานบางประการทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร (ต่อ)

N = 120

พื้นฐานทางสังคม และปัจจัยสิ่งแวดล้อม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7. รายได้นอกภาคการเกษตร (บาท/ปี)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 50,000	89	74.2
50,001 - 100,000	31	25.8
ต่ำสุด 10,000 บาท/ปี สูงสุด 100,000 บาท/ปี		
เฉลี่ย 41,625.13 บาท/ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 19,697.538		
8. รายได้รวม (บาท/ปี)		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 50,000	8	6.7
50,001 - 100,000	43	35.8
100,001 - 150,000	32	26.7
150,001 - 200,000	18	15.0
200,001 บาท - 250,000	5	4.2
สูงกว่า 250,000	14	11.7
ต่ำสุด 30,000 บาท/ปี สูงสุด 350,000 บาท/ปี		
เฉลี่ย 134,417.08 บาท/ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 82,908.450		

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.1 ลักษณะพื้นฐานบางประการทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร (ต่อ)

N = 120

พื้นฐานทางสังคม และปัจจัยสิ่งแวดล้อม		จำนวน (คน)	ร้อยละ
9. ขนาดพื้นที่กรรมสิทธิ์ของตนเอง			
	1 - 5 ไร่	45	37.5
	6 - 10 ไร่	28	23.3
	11 - 15 ไร่	11	9.2
	16 - 20 ไร่	11	9.2
	มากกว่า 20 ไร่	25	20.8
ต่ำสุด 2 ไร่	สูงสุด 50 ไร่		
เฉลี่ย 12.97 ไร่	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.825		
10. ขนาดที่ดินที่ใช้ทำการเกษตร			
	1 - 5 ไร่	45	37.5
	6 - 10 ไร่	39	32.5
	11 - 15 ไร่	11	9.2
	16 - 20 ไร่	0	0
	มากกว่า 20 ไร่	25	20.8
ต่ำสุด 2 ไร่	ขนาดพื้นที่สูงสุด 40 ไร่		
เฉลี่ย 11.00 ไร่	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 11.132		

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.1 ลักษณะพื้นฐานบางประการทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร (ต่อ)

N = 120

พื้นฐานทางสังคม และปัจจัยสิ่งแวดล้อม		จำนวน (คน)	ร้อยละ
11. ขนาดที่ดินเช่าสำหรับการเกษตร			
	ไม่ได้เช่า	94	78.3
	1 - 5 ไร่	20	16.7
	6 - 10 ไร่	6	5.0
ต่ำสุด 2 ไร่	สูงสุด 6 ไร่		
เฉลี่ย 2.92 ไร่	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.719		
12. ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด			
	1 - 5 ไร่	45	37.5
	6 - 10 ไร่	33	27.5
	11 - 15 ไร่	17	14.2
	16 - 20 ไร่	0	0
	มากกว่า 20 ไร่	25	20.8
ต่ำสุด 2 ไร่	สูงสุด 40 ไร่		
เฉลี่ย 11.63 ไร่	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.915		
13. สถานภาพทางสังคม			
ไม่มีสถานภาพการเป็นผู้นำทางสังคม		90	75.0
ผู้นำกลุ่ม เช่น กลุ่มสหกรณ์กลุ่มเกษตรกร ฯลฯ		23	19.2
ผู้นำองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน		7	5.8
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต.			

ตารางที่ 4.1 ลักษณะพื้นฐานบางประการทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร (ต่อ)

N = 120

พื้นฐานทางสังคม และปัจจัยสิ่งแวดล้อม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
14. กิจกรรมการเกษตรที่ทำในครัวเรือน (ตอบได้หลายข้อ)		
ปลูกข้าว	38	31.7
ทำสวน	108	90.0
ทำไร่	45	37.5
เลี้ยงปลาหรือสัตว์น้ำ	30	25.0
เลี้ยงสัตว์	47	39.2
รับจ้าง	36	30.0
ค้าขาย	22	18.3

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เดือนดินในเขตพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงจำนวน 120 ราย ดังตารางที่ 4.1 สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

เพศ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 58.3 เป็นเพศชาย

อายุ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 51.7 มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี รองลงมาร้อยละ 30.0 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 50.83 ปี อายุต่ำสุด 23 ปี และอายุสูงสุด 65 ปี

ระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า เกษตรกรร้อยละ 28.3 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า รองลงมา ร้อยละ 27.5 จบการศึกษาดำรงประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 25.0 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และ ร้อยละ 19.2 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 หรือเทียบเท่า

สมาชิกในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 65.8 มีสมาชิกในครัวเรือน 1 - 3 คน รองลงมา ร้อยละ 17.5 มีสมาชิกในครัวเรือน 4 - 6 คน และ ร้อยละ 16.7 มีสมาชิกในครัวเรือน 6 คนขึ้นไป โดยสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.36 คนสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน และสมาชิกในครัวเรือนสูงสุด 9 คน

แรงงานในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 93.3 มีแรงงานในครัวเรือน 1 - 3 คน และส่วนน้อยร้อยละ 6.7 มีแรงงานในครัวเรือนเพียง 4 - 6 คน โดยแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.20 คน แรงงานในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน และแรงงานในครัวเรือนสูงสุด 6 คน

รายได้ภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 44.2 มีรายได้ภาคการเกษตร 50,000 - 100,000 บาท/ปี รองลงมา ร้อยละ 35.0 มีรายได้ภาคการเกษตรต่ำกว่า 50,000 บาท/ปี และส่วนน้อยร้อยละ 4.2 มีรายได้ภาคการเกษตร 150,001 - 200,000 บาท/ปี โดยรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 77,916.99 บาท/ปี รายได้ภาคการเกษตรต่ำสุด 10,000 บาท/ปี และรายได้ภาคการเกษตรสูงสุด 250,000 บาท/ปี

รายได้นอกภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 74.2 มีรายได้นอกภาคการเกษตร ต่ำกว่า 50,000 บาท/ปี และร้อยละ 25.8 มีรายได้นอกภาคการเกษตร 50,000 - 100,000 บาท/ปี โดยรายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 41,625.13 บาท/ปี รายได้ภาคการเกษตรต่ำสุด 10,000 บาทและรายได้ภาคการเกษตรสูงสุด 100,000 บาท/ปี

รายได้รวม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 35.8 มีรายได้รวม 50,000 - 100,000 บาท/ปี รองลงมา ร้อยละ 26.7 มีรายได้รวม 100,001 - 150,000 บาท/ปี ส่วนน้อยเพียงร้อยละ 4.2 มีรายได้รวม 200,001 บาท/ปี - 250,000 บาท/ปี โดยรายได้รวมเฉลี่ย 134,417.08 บาท/ปี รายได้รวมต่ำสุด 30,000 บาท/ปี รายได้รวมสูงสุด 350,000 บาท/ปี

ขนาดพื้นที่กรรมสิทธิ์ของตนเอง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 37.5 มีขนาดพื้นที่กรรมสิทธิ์ของตนเอง 1 - 5 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 23.3 มีขนาดพื้นที่กรรมสิทธิ์ของตนเอง 6 - 10 ไร่ โดยขนาดพื้นที่กรรมสิทธิ์ของตนเองเฉลี่ย 12.97 ไร่ขนาดพื้นที่กรรมสิทธิ์ของตนเองต่ำสุด 2 ไร่และขนาดพื้นที่กรรมสิทธิ์ของตนเองสูงสุด 50 ไร่

ขนาดที่ดินที่ใช้ทำการเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 37.5 มีขนาดที่ดินที่ใช้ทำการเกษตร 1 - 5 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 32.5 มีขนาดที่ดินที่ใช้ทำการเกษตร 6 - 10 ไร่ โดยขนาดที่ดินที่ใช้ทำการเกษตรเฉลี่ย 11.00 ไร่ขนาดที่ดินที่ใช้ทำการเกษตรต่ำสุด 2 ไร่ และขนาดที่ดินที่ใช้ทำการเกษตรสูงสุด 40 ไร่

ขนาดที่ดินเช่าสำหรับทำการเกษตร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 78.3 ไม่ได้เช่าที่ดินเช่าสำหรับทำการเกษตร มีเกษตรกรที่เช่าที่ดินทำการเกษตรเพียงร้อยละ 16.7 ซึ่งเช่า 1 - 5 ไร่ โดยขนาดที่ดินเช่าสำหรับการเกษตรเฉลี่ย = 2.92 ไร่ขนาดที่ดินเช่าสำหรับการเกษตรต่ำสุด = 2 ไร่ และขนาดที่ดินเช่าสำหรับการเกษตรสูงสุด = 6 ไร่

ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด พบว่า เกษตรกรร้อยละ 37.5 มีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 1 - 5 ไร่ รองลงมา ร้อยละ 27.5 มีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 6 - 10 ไร่ โดยขนาดพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 11.63 ไร่ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดต่ำสุด 2 ไร่และขนาดพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดสูงสุด 40 ไร่

สถานภาพทางสังคม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 75.0 ไม่มีสถานภาพการเป็นผู้นำทางสังคม เกษตรกรที่มีสถานภาพทางสังคมร้อยละ 19.2 เป็นผู้นำกลุ่ม เช่น กลุ่มสหกรณ์กลุ่มเกษตรกร ฯลฯ และร้อยละ 5.8 เป็นผู้นำองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต.

กิจกรรมการเกษตรที่ทำในครัวเรือนพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 90.0 ทำสวน รองลงมา ร้อยละ 39.2 เลี้ยงสัตว์ เกษตรกรร้อยละ 37.7 ทำไร่ เกษตรกรร้อยละ 31.7 ปลูกข้าว เกษตรกรร้อยละ 30.0 รับจ้าง เกษตรกรร้อยละ 25.0 เลี้ยงปลาหรือสัตว์น้ำ และเกษตรกรร้อยละ 18.3 ค้าขาย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.2 สภาพการเลี้ยงไส้เดือนดิน การใช้ประโยชน์จากปุ๋ยมูลไส้เดือนดิน และน้ำหมักมูลไส้เดือนดินของเกษตรกร

สภาพการเลี้ยงไส้เดือนดิน การใช้ประโยชน์จากปุ๋ยมูลไส้เดือนดิน และน้ำหมักมูลไส้เดือนดินของเกษตรกร ได้แก่ แหล่งข่าวสาร การอบรมเรื่องไส้เดือนดิน ที่มาของไส้เดือนดิน รูปแบบการเลี้ยงไส้เดือนดิน จำนวนไส้เดือนดิน อาหารที่ใช้ในการเลี้ยงไส้เดือนดิน อัตราการใช้ปุ๋ยหมัก น้ำหมักไส้เดือนดินที่ผลิตได้ ประเภทของพืชที่ใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำมูลไส้เดือนดิน ระยะเวลาที่ใช้เลี้ยงไส้เดือนดิน ระยะเวลาที่ใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำมูลไส้เดือนดิน ความถี่ในการใช้ปุ๋ยน้ำหมักไส้เดือนดิน ลักษณะ/วิธีการใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดิน จำนวนครั้งที่ใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดินต่อการปลูกพืช 1 ฤดูกาล ระยะเวลาที่ใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดินในการปลูกพืช อัตราการใช้ปริมาณปุ๋ยเคมีที่ใช้ในการเพาะปลูกพืช 1 ฤดูกาล อัตราการใช้ปุ๋ยเคมีที่ลดลงหลังจากใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดิน อัตราการเพิ่มปริมาณผลผลิตในการปลูกพืช 1 ฤดูกาลหลังจากใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดิน และรายได้ที่ได้จากการจำหน่ายปุ๋ยหมักหรือน้ำมูลหมักไส้เดือนดิน แสดงผลตามตารางที่ 4.2 มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.2 สภาพการเลี้ยง การใช้ประโยชน์จากปุ๋ยมูล และน้ำหมักมูลไส้เดือนดินของเกษตรกร

N = 120		
สภาพการเลี้ยงและการใช้ประโยชน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. แหล่งข่าวสาร (ตอบได้หลายข้อ)		
เจ้าหน้าที่โครงการขยายผลโครงการหลวง	120	100
เพื่อนบ้าน	5	4.2
เอกสารคำแนะนำ	29	24.2
หนังสือพิมพ์/วารสาร	16	13.3
วิทยุ	7	5.8
โทรทัศน์	28	23.3
วีซีดี หรือ ดีวีดี	5	4.2

ตารางที่ 4.2 สภาพการเลี้ยง การใช้ประโยชน์จากปุ๋ยมูล และน้ำหมักมูลไส้เดือนดินของเกษตรกร (ต่อ)

N = 120		
สภาพการเลี้ยงและการใช้ประโยชน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. การอบรมเรื่องการเลี้ยงไส้เดือนดิน		
เคย	120	100.0
3. ที่มาของไส้เดือนดิน		
ได้รับจากโครงการขยายผลฯ	120	100.0
4. รูปแบบการเลี้ยงไส้เดือนดิน		
เลี้ยงในวงบ่อซีเมนต์	50	41.7
เลี้ยงในตุ้ล้นชักพลาสติก	19	15.8
เลี้ยงในโรงเรือนขนาดเล็ก	51	42.5
5. จำนวนไส้เดือนดิน		
500 – 1,000 ตัว	28	23.3
1,001 – 2,000 ตัว	12	10.0
2,001 – 3,000 ตัว	15	12.5
มากกว่า 3,000 ตัว	65	54.2
ต่ำสุด 500 ตัว สูงสุด 4,500 ตัว		
เฉลี่ย 3,075.38 ตัว ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1,628.241		
6. อาหารที่ใช้ในการเลี้ยงไส้เดือนดิน (ตอบได้หลายข้อ)		
มูลสัตว์	75	62.5
เศษวัสดุเหลือใช้จากการเกษตร	62	51.7
ขยะอินทรีย์	71	59.2

ตารางที่ 4.2 สภาพการเลี้ยง การใช้ประโยชน์จากปุ๋ยมูล และน้ำหมักมูลไส้เดือนดินของเกษตรกร (ต่อ)

N = 120

สภาพการเลี้ยงและการใช้ประโยชน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7. ปริมาณปุ๋ยหมักมูลไส้เดือนดินที่ผลิตได้(กิโลกรัม/ไร่/เดือน)		
น้อยกว่า 1	94	78.3
1 - 5	20	16.7
มากกว่า 10	6	5.0
ต่ำสุด 0.05 กิโลกรัม/ไร่/เดือน สูงสุด 50 กิโลกรัม/ไร่/เดือน		
เฉลี่ย 4.71 กิโลกรัม/ไร่/เดือน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 10.842		
8. น้ำหมักไส้เดือนดินที่ผลิตได้ (ลิตร/ไร่/เดือน)		
น้อยกว่า 1	114	95.0
1 - 5	6	5.0
ต่ำสุด 0.13ลิตร/ไร่/เดือน สูงสุด 8.33 ลิตร/ไร่/เดือน		
ได้เฉลี่ย = 2.57 ลิตร/ไร่/เดือน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.160		
9. พืชที่ใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดิน (ตอบได้หลายข้อ)		
ผัก	104	86.7
ไม้ผล	67	55.8
ไม้ดอก	31	25.8
พืชไร่	45	37.5

ตารางที่ 4.2 สภาพการเลี้ยง การใช้ประโยชน์จากปุ๋ยมูล และน้ำหมักมูลไส้เดือนดินของเกษตรกร (ต่อ)

			N = 120
สภาพการเลี้ยงและการใช้ประโยชน์		จำนวน (คน)	ร้อยละ
10. ระยะเวลาที่ใช้เลี้ยงไส้เดือนดิน (ปี)			
	1 ปี	67	55.8
	2 ปี	40	33.3
	3 ปี	13	10.8
ต่ำสุด 1 ปี	สูงสุด 3 ปี		
เฉลี่ย 1.55 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.684		
11. ระยะเวลาที่ใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดิน			
	1 ปี	73	60.8
	2 ปี	39	32.5
	3 ปี	8	6.7
ต่ำสุด 1 ปี	สูงสุด 3 ปี		
เฉลี่ย 1.46 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.620		
12. ความถี่ในการใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดิน			
	ใช้ทุกครั้งที่ปลูก	78	65.0
	ใช้เป็นบางครั้ง	42	35.0

ตารางที่ 4.2 สภาพการเลี้ยง การใช้ประโยชน์จากปุ๋ยมูล และน้ำหมักมูลไส้เดือนดินของเกษตรกร (ต่อ)

N = 120		
สภาพการเลี้ยงและการใช้ประโยชน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
13. ลักษณะ/วิธีการใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดิน (ตอบได้หลายข้อ)		
คลุกเมล็ด	23	19.2
รองก้นหลุม	46	38.3
หว่านทิ้งแปลง	22	18.3
โรยรอบโคนต้น	25	20.8
แช่ท่อนพันธุ์	23	19.2
ฉีดพ่นทางใบ	120	100.0
ผสมวัสดุปลูก	43	35.8
14. จำนวนครั้งที่ใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดินต่อการปลูกพืช 1 ฤดูกาล		
1 ครั้ง	8	6.7
2 ครั้ง	25	20.8
มากกว่า 3 ครั้ง	87	72.5
15. ระยะที่ใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดินในการปลูกพืช (ตอบได้หลายข้อ)		
ก่อนปลูก	54	45.0
แปลงเพาะกล้า	58	48.3
ช่วงพืชเจริญเติบโต	106	88.3
หลังเก็บเกี่ยว	11	9.2

ตารางที่ 4.2 สภาพการเลี้ยง การใช้ประโยชน์จากปุ๋ยมูล และน้ำหมักมูลไส้เดือนดินของเกษตรกร (ต่อ)

N = 120

สภาพการเลี้ยงและการใช้ประโยชน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
16. อัตราการใช้ปริมาณปุ๋ยเคมีที่ใช้ในการเพาะปลูกพืช 1 ฤดูกาล(กิโลกรัมต่อไร่)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	63	52.5
11 - 20	18	15.0
21 - 30	12	10.0
31 - 40	21	17.5
มากกว่า 40	6	5.0
ต่ำสุด 0.33 กิโลกรัมต่อไร่ สูงสุด 83.33 กิโลกรัมต่อไร่		
เฉลี่ย 16.97 กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 19.999		
17. หลังจากใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดินปริมาณปุ๋ยเคมีที่ท่านใช้ลดลงหรือไม่		
ไม่ลดลงจากเดิม	46	38.3
ลดลงจากเดิม	74	61.7
18. อัตราการใช้ปุ๋ยเคมีที่ลดลง (n=74)(กิโลกรัมต่อไร่)		
1 - 5	24	32.4
6 - 10	12	16.2
11 - 15	16	21.6
มากกว่า 15	22	29.7
ต่ำสุด 1 กิโลกรัมต่อไร่ สูงสุด 50 กิโลกรัมต่อไร่		
เฉลี่ย 9.57กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 13.823		

ตารางที่ 4.2 สภาพการเลี้ยง การใช้ประโยชน์จากปุ๋ยมูล และน้ำหมักมูลไส้เดือนดินของเกษตรกร (ต่อ)

N = 120

สภาพการเลี้ยงและการใช้ประโยชน์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
19. หลังจากใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดินปริมาณผลผลิตในการปลูกพืช 1 ฤดูกาล		
ไม่เพิ่มขึ้นจากเดิม	53	44.2
เพิ่มขึ้นจากเดิม	67	55.8
20. อัตราการเพิ่มของปริมาณผลผลิต (n=67)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 25	11	16.4
ร้อยละ 26 - 50	30	44.8
ร้อยละ 75 - 100	18	26.9
มากกว่าร้อยละ 100	8	11.9
ต่ำสุดร้อยละ 20	สูงสุดร้อยละ 200	
เฉลี่ยร้อยละ 40	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.550	
21. รายได้ที่ได้จากการจำหน่ายปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดินหรือไม่		
ไม่มี	114	95.0
มี	6	5.0

จากการศึกษาสภาพการเลี้ยง การใช้ประโยชน์จากปุ๋ยมูล และน้ำหมักมูลไส้เดือนดินของเกษตรกรผู้เลี้ยงไส้เดือนดินในเขตพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 120 ราย ดังตารางที่ 4.2 สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

แหล่งข่าวสาร พบว่า เกษตรกรทุกคนได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่โครงการขยายผลโครงการหลวงรองลงมา ร้อยละ 24.2 ได้รับข่าวสารจากเอกสารคำแนะนำ และส่วนเพียงส่วนน้อยร้อยละ 4.2 ที่ได้รับข่าวสารจาก เพื่อนบ้าน และวิธีดี หรือดีวิดี

การอบรมเรื่องไส้เดือนดิน พบว่า เกษตรกรทุกคนได้รับการอบรมเรื่องการเลี้ยงไส้เดือนดิน

ที่มาของไส้เดือนดิน พบว่า เกษตรกรทุกคนได้รับไส้เดือนดินจากโครงการขยายผลฯ

รูปแบบการเลี้ยงไส้เดือนดิน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 42.5 เลี้ยงไส้เดือนดินในโรงเรือนขนาดเล็ก รองลงมา ร้อยละ 41.7 เลี้ยงไส้เดือนดินในวงบ่อซีเมนต์ และร้อยละ 15.8 เลี้ยงไส้เดือนดินในตู้ลิ้นชักพลาสติก

จำนวนไส้เดือนดิน พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งร้อยละ 54.2 มีไส้เดือนดินมากกว่า 3,000 ตัว รองลงมา ร้อยละ 23.3 มีไส้เดือนดิน 500 - 1,000 ตัว โดยจำนวนไส้เดือนดินเฉลี่ย 3,075.38 จำนวนไส้เดือนดินต่ำสุด 500 ตัว และจำนวนไส้เดือนดินสูงสุด 4,500 ตัว

อาหารที่ใช้ในการเลี้ยงไส้เดือนดิน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 62.5 ใช้มูลสัตว์ รองลงคือ ร้อยละ 59.2 ใช้ขยะอินทรีย์ และ ร้อยละ 51.7 ใช้เศษวัสดุเหลือใช้จากการเกษตร

ปริมาณปุ๋ยหมักมูลไส้เดือนดินที่ผลิตได้ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 78.3 ผลิตปุ๋ยหมักได้น้อยกว่า 1 กิโลกรัม/ไร่/เดือน รองลงมา ร้อยละ 16.7 ผลิตปุ๋ยหมักได้ 1 - 5 กิโลกรัม/ไร่/เดือน และมีส่วนน้อยร้อยละ 5.0 ผลิตปุ๋ยหมักได้มากกว่า 10 กิโลกรัม/ไร่/เดือน โดยอัตราการผลิตปุ๋ยหมักเฉลี่ย 4.71 กิโลกรัม/ไร่/เดือน อัตราการผลิตปุ๋ยหมักต่ำสุด 0.05 กิโลกรัม/ไร่/เดือน และอัตราการผลิตปุ๋ยหมักสูงสุด 50 กิโลกรัม/ไร่/เดือน

น้ำหมักไส้เดือนดินที่ผลิตได้ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 95.0 ผลิตน้ำหมักไส้เดือนดินได้น้อยกว่า 1 ลิตร/ไร่/เดือน และส่วนน้อยร้อยละ 5.0 ผลิตน้ำหมักไส้เดือนดินได้ 1 - 5 ลิตร/ไร่/เดือน โดยน้ำหมักไส้เดือนดินที่ผลิตได้เฉลี่ย 2.57 ลิตร/ไร่/เดือน น้ำหมักไส้เดือนดินที่ผลิตได้ต่ำสุด 0.13 ลิตร/ไร่/เดือน และน้ำหมักไส้เดือนดินที่ผลิตได้สูงสุด 8.33 ลิตร/ไร่/เดือน

ประเภทของพืชที่ใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำมูลไส้เดือนดิน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 86.7 ใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำมูลไส้เดือนดินในการปลูกผัก รองลงมา ร้อยละ 55.8 ใช้ปลูกไม้ผล ร้อยละ 37.5 ใช้ปลูกพืชไร่ และร้อยละ 25.8 ใช้ปลูกไม้ดอก

ระยะเวลาที่ใช้เลี้ยงไส้เดือนดิน พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่ง ร้อยละ 55.8 เลี้ยงไส้เดือนดินมา 1 ปี รองลงมา ร้อยละ 33.3 เลี้ยงมา 2 ปี และร้อยละ 10.8 เลี้ยงมา 3 ปี โดยระยะเวลาที่ใช้เลี้ยงไส้เดือนดินเฉลี่ย 1.55 ปี ระยะเวลาที่ใช้เลี้ยงไส้เดือนดินต่ำสุด 1 ปี และระยะเวลาที่ใช้เลี้ยงไส้เดือนดินสูงสุด 3 ปี

ระยะเวลาที่ใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดิน พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งร้อยละ 60.8 ใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดินมา 1 ปี รองลงมา ร้อยละ 32.5 ใช้มา 2 ปี และร้อยละ 6.7 ใช้มาแล้ว 3 ปี โดยระยะเวลาที่ใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดินเฉลี่ย 1.46 ปีระยะเวลาที่ใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดินต่ำสุด 1 ปี และระยะเวลาที่ใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดินสูงสุด 3 ปี

ความถี่ในการใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักไส้เดือนดิน พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งร้อยละ 65.0 ใช้ทุกครั้งที่ปลูกพืช และร้อยละ 35.0 ใช้เป็นบางครั้งเท่านั้น

ลักษณะ/วิธีการใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดิน พบว่า เกษตรกรทุกคนใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดินฉีดพ่นทางใบ รองลงมา ร้อยละ 38.3 ใช้รองก้นหลุม ร้อยละ 35.8 ใช้ผสมวัสดุปลูก ร้อยละ 20.8 ใช้โรยรอบโคนต้น ร้อยละ 29.2 ใช้คลุมเมล็ดและแช่ท่อนพันธุ์ และร้อยละ 18.3 ใช้หว่านทั้งแปลง

จำนวนครั้งที่ใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดินต่อการปลูกพืช 1 ฤดูกาล พบว่า เกษตรกรร้อยละ 72.5 ใช้มากกว่า 3 ครั้ง รองลงมา ร้อยละ 20.8 ใช้ 2 ครั้ง และ ร้อยละ 6.7 ใช้ 1 ครั้ง

ระยะที่ใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดินในการปลูกพืช พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 88.3 ใช้ช่วงที่พืชเจริญเติบโต รองลงมา ร้อยละ 88.3 ใช้ช่วงพืชเจริญเติบโต ร้อยละ 45.0 ใช้ก่อนปลูก และร้อยละ 9.2 ใช้หลังเก็บเกี่ยว

อัตราการใช้ปริมาณปุ๋ยเคมีที่ใช้ในการเพาะปลูกพืช 1 ฤดูกาล พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งร้อยละ 52.5 ใช้ปุ๋ยเคมีน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 17.5 ใช้ปุ๋ยเคมี 31 - 40 กิโลกรัมต่อไร่ มีส่วนน้อยร้อยละ 5.0 ใช้ปุ๋ยเคมีมากกว่า 40 กิโลกรัมต่อไร่ โดยอัตราการใช้ปริมาณปุ๋ยเคมีที่ใช้ในการเพาะปลูกพืช 1 ฤดูกาลเฉลี่ย 16.97 กิโลกรัมต่อไร่อัตราการใช้ปริมาณปุ๋ยเคมีที่ใช้ในการเพาะปลูกพืช 1 ฤดูกาลต่ำสุด 0.33 กิโลกรัมต่อไร่ และอัตราการใช้ปริมาณปุ๋ยเคมีที่ใช้ในการเพาะปลูกพืช 1 ฤดูกาลสูงสุด 83.33 กิโลกรัมต่อไร่

อัตราการใช้ปุ๋ยเคมีที่ลดลงหลังจากใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดิน พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งร้อยละ 61.7 มีการใช้ปุ๋ยเคมีที่ลดลง โดยเกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยเคมีลดลงร้อยละ 32 ใช้ปุ๋ยลดลง 1 - 5 กิโลกรัมต่อไร่ รองลงมา ร้อยละ 29.7 ใช้ปุ๋ยลดลงมากกว่า 15 กิโลกรัมต่อไร่ ร้อยละ 21.6 ใช้ปุ๋ยลดลง 11 - 15 กิโลกรัมต่อไร่ และร้อยละ 16.2 ใช้ปุ๋ยลดลง 6 - 10 กิโลกรัมต่อไร่โดยอัตราการใช้ปุ๋ยเคมีที่ลดลงเฉลี่ย 9.57 กิโลกรัมต่อไร่อัตราการใช้ปุ๋ยเคมีที่ลดลงต่ำสุด 1 กิโลกรัมต่อไร่ และอัตราการใช้ปุ๋ยเคมีที่ลดลงสูงสุด 50 กิโลกรัมต่อไร่

อัตราการเพิ่มปริมาณผลในการปลูกพืช 1 ฤดูกาลหลังจากใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดิน พบว่า เกษตรกรมากกว่าครึ่งร้อยละ 55.8 มีปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้น โดยเกษตรกรที่มีปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 44.8 มีปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 26 - 50 รองลงมาร้อยละ 26.9 มีปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 75 - 100 ร้อยละ 16.4 มีปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้นน้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 25 และร้อยละ 11.9 มีปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 100 โดยอัตราการเพิ่มของปริมาณผลผลิตเฉลี่ยร้อยละ 40 อัตราการเพิ่มของปริมาณผลผลิตต่ำสุดร้อยละ 20 และอัตราการเพิ่มของปริมาณผลผลิตสูงสุดร้อยละ 200

รายได้ที่ได้จากการจำหน่ายปุ๋ยหมักหรือน้ำมูลหมักไส้เดือนดิน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 95.0 ไม่มีรายได้จากการจำหน่ายปุ๋ยหมักหรือน้ำมูลหมักไส้เดือนดิน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.3 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเลี้ยงไส้เดือนดิน

จากการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเลี้ยงไส้เดือนดินในเขตพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงแสดงรายละเอียดดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเลี้ยงไส้เดือนดิน

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1. ด้านองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่ได้รับ	4.03	0.76	มาก
1.1 การได้รับความรู้ เรื่องการเลี้ยง ประโยชน์ของปุ๋ยหมักและน้ำหมักมูลไส้เดือนดิน	3.93	0.74	มาก
1.2 พันธุ์ไส้เดือนดินที่ทางโครงการขยายผลนำมาส่งเสริมให้ท่าน	4.33	0.56	มากที่สุด
1.3 คู่มือหรือเอกสารแนะนำวิธีการเลี้ยงไส้เดือนดินเพื่อกำจัดขยะอินทรีย์	3.70	1.03	มาก
1.4 การสนับสนุนปัจจัยต่างๆในการเลี้ยงไส้เดือนดินของโครงการฯ	4.13	0.73	มาก
2. ด้านการจัดการในการเลี้ยงไส้เดือนดิน	3.83	0.83	มาก
2.1 ขั้นตอนการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการเลี้ยงไส้เดือนดิน	3.88	0.86	มาก
2.2 รูปแบบหรือระบบการผลิตปุ๋ยหมักมูลไส้เดือนดินที่ท่านดำเนินการอยู่	3.71	0.77	มาก
2.3 ขั้นตอน วิธีการเลี้ยงและการจัดการบ่อไส้เดือนดิน	3.83	0.90	มาก
2.4 ขั้นตอนการเก็บผลผลิตจากมูลไส้เดือนดิน	3.92	0.78	มาก
3. ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเลี้ยงไส้เดือนดิน	3.84	0.72	มาก
3.1 ปริมาณผลผลิตที่ได้จากการเลี้ยงไส้เดือนดิน	4.13	0.73	มาก
3.2 ต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงไส้เดือนดิน	3.76	0.74	มาก
3.3 รายได้จากการจำหน่ายปุ๋ยหมักและน้ำหมักมูลไส้เดือนดิน	1.89	0.74	น้อย
3.4 การช่วยกำจัดขยะอินทรีย์ของครัวเรือน	4.10	0.77	มาก
3.5 ด้านความปลอดภัยต่อสุขภาพของท่าน	4.47	0.76	มากที่สุด
3.6 ด้านการลดต้นทุนในการผลิตพืช	4.06	0.61	มาก
3.7 ด้านการช่วยปรับปรุงโครงสร้างและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับดิน	4.48	0.66	มากที่สุด

ตารางที่ 4.3 ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเลี้ยงไส้เดือนดิน(ต่อ)

		ระดับความคิดเห็น		
ประเด็น		ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
4. ด้านประสิทธิภาพของปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักไส้เดือนดินในการผลิตพืช		3.96	0.63	มาก
4.1 การเพิ่มขึ้นของปริมาณผลผลิตพืช		3.78	0.70	มาก
4.2 การเพิ่มขนาดผลผลิตพืช		3.91	0.61	มาก
4.3 การทำให้พืชปลูกสมบูรณ์แข็งแรง		4.06	0.49	มาก
4.4 การทำให้เมล็ดพืช/ท่อนพันธุ์งอกดีขึ้น		3.77	0.68	มาก
4.5 ความสะดวกในการใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดิน		4.27	0.66	มากที่สุด
5. ด้านการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่		4.13	0.79	มาก
5.1 ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้		4.21	0.74	มากที่สุด
5.2 การติดตามงานอย่างต่อเนื่อง		4.01	0.84	มาก
5.3 การวางตัว สนับสนุนเป็นกันเอง		4.25	0.77	มากที่สุด
5.4 การให้คำแนะนำปรึกษาในการช่วยแก้ปัญหา		4.13	0.70	มาก
5.5 การเปิดโอกาสให้ท่านแสดงความคิดเห็น		4.11	0.85	มาก
5.6 ความตั้งใจในการปฏิบัติงาน		4.19	0.70	มาก
5.7 ความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่		4.00	0.93	มาก
รวมเฉลี่ย		4.02	0.42	มาก
หมายเหตุ ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง พึงพอใจมาก ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง พึงพอใจน้อย ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด				

จากการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเลี้ยงไส้เดือนดินเพื่อการเกษตรและการกำจัดขยะอินทรีย์ในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง โดยแบ่งออกเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่ได้รับ 2) ด้านการจัดการในการเลี้ยงไส้เดือนดิน 3) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเลี้ยงไส้เดือนดิน 4) ด้านประสิทธิภาพของปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักไส้เดือนดินในการผลิตพืช และ

5) ด้านการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ ดังตารางที่ 4.3 พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจมากในทุกประเด็น ได้แก่ ด้านองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่ได้รับ (ค่าเฉลี่ย 4.03) ด้านการจัดการในการเลี้ยงไส้เดือนดิน (ค่าเฉลี่ย 3.83) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเลี้ยงไส้เดือนดิน (ค่าเฉลี่ย 3.84) ด้านประสิทธิภาพของปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักไส้เดือนดินในการผลิตพืช (ค่าเฉลี่ย 3.96) และด้านการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 4.13) ซึ่งโดยภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 โดยพิจารณาในแต่ละประเด็นย่อยของแต่ละประเด็นใหญ่ พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจมากเกือบทุกประเด็น ยกเว้น ประเด็นเรื่องรายได้จากการจำหน่ายปุ๋ยหมักและน้ำหมักมูลไส้เดือนดินที่เกษตรกรมีความพึงพอใจน้อยและเมื่อพิจารณาแยกตามประเด็นหลักแล้ว พบว่า เกษตรกรมีระดับความพึงพอใจดังต่อไปนี้

ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเลี้ยงไส้เดือนดินด้านองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่ได้รับ พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ได้แก่ พันธุ์ไส้เดือนดินที่ทางโครงการขยายผลฯ นำมาส่งเสริมให้ท่าน และเกษตรกรมีความพึงพอใจระดับมาก ได้แก่ การได้รับความรู้ เรื่องการเลี้ยงประโยชน์ของปุ๋ยหมักและน้ำหมักมูลไส้เดือนดินคู่มือหรือเอกสารแนะนำวิธีการเลี้ยงไส้เดือนดินเพื่อกำจัดขยะอินทรีย์ และการสนับสนุนปัจจัยต่างๆ ในการเลี้ยงไส้เดือนดินของโครงการ

ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเลี้ยงไส้เดือนดินด้านการจัดการในการเลี้ยงไส้เดือนดิน พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจระดับมากในทุกประเด็น ได้แก่ ขั้นตอนการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการเลี้ยงไส้เดือนดินรูปแบบหรือระบบการผลิตปุ๋ยหมักมูลไส้เดือนดินที่ท่านดำเนินการอยู่ ขั้นตอน วิธีการเลี้ยงและการจัดการบ่อไส้เดือนดิน และขั้นตอนการเก็บผลผลิตจากมูลไส้เดือนดิน

ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเลี้ยงไส้เดือนดินด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเลี้ยงไส้เดือนดินพบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความปลอดภัยต่อสุขภาพของท่านด้านการช่วยปรับปรุงโครงสร้างและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับดิน เกษตรกรมีความพึงพอใจระดับมาก ได้แก่ ปริมาณผลผลิตที่ได้จากการเลี้ยงไส้เดือนดินต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงไส้เดือนดินการช่วยกำจัดขยะอินทรีย์ของครัวเรือน และด้านการลดต้นทุนในการผลิตพืช เกษตรกรมีความพึงพอใจระดับน้อย ได้แก่ รายได้จากการจำหน่ายปุ๋ยหมักและน้ำหมักมูลไส้เดือนดิน

ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเลี้ยงไส้เดือนดินด้านประสิทธิภาพของปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักไส้เดือนดินในการผลิตพืชพบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ได้แก่ ความสะดวกในการใช้ปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักมูลไส้เดือนดิน เกษตรกรมีความพึงพอใจระดับมาก ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของปริมาณผลผลิตพืชการเพิ่มขนาดผลผลิตพืชการทำให้พืชปลูกสมบูรณ์แข็งแรง และการทำให้เมล็ดพืช/ท่อนพันธุ์งอกดีขึ้น

ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการเลี้ยงไส้เดือนดินด้านการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจระดับมากที่สุด ได้แก่ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ และการวางตัว สนิทสนมเป็นกันเอง เกษตรกรมีความพึงพอใจระดับมาก ได้แก่ การติดตามงานอย่างต่อเนื่องการให้ คำแนะนำปรึกษาในการช่วยแก้ปัญหาการเปิดโอกาสให้ท่านแสดงความคิดเห็นความตั้งใจในการ ปฏิบัติงาน และความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่

4.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเลี้ยงไส้เดือนดิน

จากการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเลี้ยงไส้เดือนดินมีรายละเอียด ดังนี้

4.4.1 ปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงไส้เดือนดิน

ตารางที่ 4.4 ปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงไส้เดือนดินด้านองค์ความรู้วิธีการ และเทคโนโลยีการเลี้ยง

ด้านองค์ความรู้วิธีการ และเทคโนโลยีการเลี้ยงไส้เดือนดิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไส้เดือนดินหนีจากบ่อเลี้ยง	18	15.0
ไส้เดือนตัวเล็ก	13	10.8
บางครั้งบ่อเลี้ยงมีกลิ่นเหม็น	25	20.8
มดและแมลงในบ่อเลี้ยงยากต่อการกำจัด	31	25.8
การเก็บปุ๋ยไส้เดือนดินเก็บได้น้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้	27	22.5
การใช้ปุ๋ยน้ำหมัก ไม่สามารถกำหนดอัตราการใช้ได้อย่างแน่นอน	11	9.2

จากตารางที่ 4.4 การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงไส้เดือนดินด้านองค์ความรู้วิธีการและ เทคโนโลยีการเลี้ยง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 25.8 มีปัญหาเกี่ยวกับมดและแมลงในบ่อเลี้ยงยากต่อการ กำจัด รองลงมา ร้อยละ 22.5 มีปัญหาเกี่ยวกับการเก็บปุ๋ยไส้เดือนดินเก็บได้น้อย ไม่เพียงพอต่อความ ต้องการใช้ ร้อยละ 20.8 มีปัญหาเกี่ยวกับบ่อเลี้ยงมีกลิ่นเหม็น ร้อยละ 15.0 มีปัญหาเกี่ยวกับไส้เดือน ดินหนีจากบ่อเลี้ยง ร้อยละ 10.8 มีปัญหาเกี่ยวกับไส้เดือนตัวเล็ก และร้อยละ 9.2 มีปัญหาเกี่ยวกับการ ใช้ปุ๋ยน้ำหมัก ไม่สามารถกำหนดอัตราการใช้ได้อย่างแน่นอน

ตารางที่ 4.5 ปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงไส้เดือนดินด้านทักษะประสบการณ์ และความชำนาญ

ด้านทักษะประสบการณ์ และความชำนาญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ยังขาดความชำนาญในการเลี้ยง	23	19.2
ขาดความรู้การป้องกันศัตรูไส้เดือน	7	5.8

จากตารางที่ 4.5 การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงไส้เดือนดินด้านทักษะประสบการณ์ และความชำนาญพบว่า เกษตรกรร้อยละ 19.2 มีปัญหาเกี่ยวกับขาดความชำนาญในการเลี้ยง รองลงมา ร้อยละ 5.8 มีปัญหาเกี่ยวกับขาดความรู้การป้องกันศัตรูไส้เดือน

ตารางที่ 4.6 ปัญหาด้านต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงไส้เดือนดิน

ด้านต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงไส้เดือนดิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีงบประมาณในการขยายบ่อเลี้ยงไส้เดือนให้มากขึ้น	12	10.0
ช่วงที่ไม่มีเศษผักให้กินต้องซื้ออาหารให้กิน	8	6.7

จากตารางที่ 4.6 การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงไส้เดือนดินด้านทักษะประสบการณ์ และความชำนาญพบว่า เกษตรกรร้อยละ 10 มีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณในการขยายบ่อเลี้ยงไส้เดือนให้มากขึ้น รองลงมา ร้อยละ 6.7 มีปัญหาเกี่ยวกับไม่มีเศษผักให้กินต้องซื้ออาหารให้กิน

4.4.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเลี้ยงไส้เดือนดิน

ตารางที่ 4.7 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเลี้ยงไส้เดือนดิน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเลี้ยงไส้เดือนดิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต้องการขยายการเลี้ยงไส้เดือนดินให้มีบ่อขนาดใหญ่มากขึ้น	15	12.5
ต้องการให้จัดทำเอกสารที่อ่านเข้าใจง่าย	9	7.5
อยากให้มีตลาดที่สามารถจำหน่ายไส้เดือนดินมากขึ้น	3	2.5
อยากให้ถ่ายทอดสู่เกษตรกรให้แพร่หลาย	11	9.2
อยากให้มีการจัดฝึกอบรมและศึกษาดูงานในสถานที่เลี้ยงเป็นอาชีพ	12	10.0

จากตารางที่ 4.7 การศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเลี้ยงไส้เดือนดิน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 12.5 ต้องการขยายการเลี้ยงไส้เดือนดินให้มีบ่อขนาดใหญ่มากขึ้น รองลงมา ร้อยละ 10.0 อยากให้มีการจัดฝึกอบรมและศึกษาดูงานในสถานที่เลี้ยงเป็นอาชีพ ร้อยละ 9.2 อยากให้ถ่ายทอดสู่เกษตรกรให้แพร่หลาย ร้อยละ 7.5 ต้องการให้จัดทำเอกสารที่อ่านเข้าใจง่าย และร้อยละ 2.5 อยากให้มีตลาดที่สามารถจำหน่ายไส้เดือนดินมากขึ้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved